

บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

นางสาวเฟื่องฟ้า ศิริจันทร์สุกษา

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๓

๖1682409๗

REFERENCE SERVICES OF THE NATIONAL ARCHIVES

Miss Feungfar Kerinsaguna

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1980

หัวข้อวิทยานิพนธ์   บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
โดย   นางสาวเฟื่องฟ้า คีรินทร์สกุณา
ภาควิชา   บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์เบญจมาศ ตันตยาภรณ์
                                 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประวิทย์ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มล.จอย นันทิวรรินทร์)

..... กรรมการ
(อาจารย์เบญจมาศ ตันตยาภรณ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ชลธิชา สุทธิจันทร์กุล)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รอยละ ๕๐.๐๐ ใช้เพื่อจุดประสงค์ในการทำวิทยานิพนธ์รอยละ ๓๘.๗๕ รอยละ ๔๗.๖๒ ได้
 มาคนควา ๒-๔ หัวขอเรื่อง คนควาในสาขาวิชาประวัติศาสตร์รอยละ ๗๓.๗๕ ใช้เวลา
 ๑-๓ เดือนในการคนแต่ละหัวขอเรื่องรอยละ ๓๘.๑๐ มาใช้บริการเมื่อมีเวลาว่างคิดเป็น
 รอยละ ๔๖.๖๗ โดยเฉลี่ยวันละ ๕ ชั่วโมง คิดเป็นรอยละ ๒๗.๓๔ และใช้บริการในวันเสาร์
 คือรอยละ ๑๘.๘๘ เคยแนะนำให้ผู้อื่นมาใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติรอยละ ๘๘.๑๐
 ในด้านความคิดเห็นโดยเฉลี่ยเกี่ยวกับขนาดของห้อง โต๊ะ เก้าอี้ และการตกแต่งภายในห้อง
 คนความีความเหมาะสมปานกลาง และเห็นว่าห้องคนความีความสะอาดมากเช่นเดียวกับที่เห็น
 ว่าอุณหภูมิและแสงสว่างภายในห้องคนความีความเหมาะสมมาก ส่วนเสียงรบกวนมีน้อย มี
 เอกสารแนะนำการใช้บริการที่ปานกลาง มีความสะดวกในการติดต่อขอใช้บริการมาก กฎ
 ระเบียบ ข้อบังคับ และเวลาเปิด-ปิดบริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติมีความเหมาะสม
 ปานกลาง ส่วนนักจดหมายเหตุประจำห้องคนควานี้ให้บริการดีมาก เอกสารที่มีอยู่สนองความ
 ต้องการในการคนควาวิจัยที่ปานกลาง เครื่องมือช่วยคนอ่านความสะดวกในการคนควาได้
 ปานกลาง และมีความเห็นว่า หอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นประโยชน์ในฐานะเป็นแหล่งข้อมูล
 ที่ให้ความรู้ที่มีคุณค่าต่อการศึกษา คนควา วิจัยมาก และมีความพอใจบริการเยี่ยมเอกสาร บริการ
 ถ่ายทำสำเนา บริการฉายรูป บริการห้องสมุดในห้องคนควา กิจกรรมพิเศษ และบริการตอบ
 คำถามปานกลาง นอกจากนี้ผู้ใช้ได้ชี้ถึงปัญหา อุปสรรค ความต้องการ และเสนอแนะให้
 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติในด้าน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ
 ห้องคนควา เอกสาร เครื่องมือช่วยคน เจ้าหน้าที่ การถ่ายทำสำเนาเอกสาร และการทำ
 ไมโครฟิล์ม ห้องสมุดและอื่น ๆ

ผู้ที่ไม่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ตอบแบบสอบถามรอยละ ๔๓.๒๔
 ส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์รอยละ ๓๑.๒๕ ให้เหตุผลว่าไม่มีความจำเป็นต้องใช้
 รอยละ ๓๐.๑๘ และไม่เคยได้รับคำแนะนำจากใครให้มาใช้บริการรอยละ ๗๕.๐๐ รอยละ
 ๗๖.๕๖ คิดว่าจะไปใช้บริการในอนาคต รอยละ ๓๗.๒๓ คนควาจากห้องสมุดของที่ทำงาน
 ขอเสนอแนะที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้คือ ควรดำเนินการเพื่อให้มีพระราชบัญญัติ
 เกี่ยวกับการจดหมายเหตุขึ้น ควรสำรวจความต้องการ ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการทุก ๕ ปี
 จัดทำคู่มือแนะนำการใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ปรับปรุงเครื่องมือช่วยคนที่มียู

และจัดทำเครื่องมือช่วยคนชนิดอื่น ๆ เพิ่มขึ้น ควรพิจารณานำเทคโนโลยีทางสารสนเทศเข้ามา
ใช้ ตลอดจนควรจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับจดหมายเหตุ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Reference Services of the National Archives
Name   Miss Feungfar Kerinsaguna
Thesis Advisor   Mrs. Benjamas Tontyaporn
                         Associate Professor Sorachai Bhisalbutra, Ph.D.
Department   Library Science
Academic Year   1979

ABSTRACT

The purposes of this thesis were to study policies and procedures concerning reference services of the National Archives; to study problems and obstacles in using reference services of the National Archives; to survey and analyze needs and attitudes of users; and to suggest the way to improve reference services of the National Archives.

The methods of this research were to review printed materials and pertinent articles; to interview staff members of the National Archives; and to distribute questionnaires to users and target users who worked in the fields of public administration, political science, history, and economics. Of 160 questionnaires, 148 copies or 92.50 percent were returned.

The obtained data were divided into two parts representing the answers from users and non-users of reference services being offered at the National Archives.

Of all the 56.76 percent of the users' completed questionnaires, it can be concluded that 40.48 percent were faculty members; 78.34 percent worked or studied in the field of history; 50.00 percent were

advised by faculty members to consult source materials at the National Archives; 38.79 percent consulted the source materials in working on their theses and dissertations; 47.62 percent had made a search on 2-4 topics ; 73.74 percent looked for materials in history; 38.10 percent took approximate time of 1-3 months working on each topic; 46.67 percent consulted source materials whenever there was free time; 27.34 percent spent 5 hours a day at the National Archives; 19.49 percent used research room on Saturday; 88.10 percent usually advised other to use the National Archives resources. User's attitudes concerning the research room were as follow : the size of the room and the furniture were moderatly satisfactory; the cleanliness, the temperature, the light, and the quiet atmosphere were highly satisfactory. The guide to its holdings in a pamphlet form was moderately satisfactory. The application for a permit were highly satisfactory; the rules and regulations, and office hours were moderately satisfactory. The reference archivists were very helpful. Existing source materials were moderately supplied for research use. The finding aids were moderately helpful, the National Archives as an information resource was highly beneficial to research and reference use; and the lending, reproduction services, microfilm services, photographic services, reference library, special activities, and information services were moderately satisfactory. In addition, the users expressed their problems, obstacles, and needs, and gave suggestions concerning rules and regulations, research room, archival materials, finding aids, staff, reproduction services, reference library, and others to be improved by the National Archives.

Of those who never used the reference services of the National Archives; 43.24 percent answered the questionnaire. Of which 31.25 percent worked in the field of political science. About 30.00 percent expressed that they had no need to consult resource materials at the National Archives; 75.00 percent never received any advice to use reference services there; 76.56 percent expressed their willingness to visit the National Archives in the future; 37.23 percent adequately consulted publications in libraries of their own institutions.

The important suggestions in this thesis were : the provision of Archives Act; the assessment of users' needs and attitudes at five years interval; the preparation of a guide to reference services at the National Archives; the revision of existing finding aids and the preparation of other types of finding aids; the feasibility study on information technology to be implemented at the National Archives; and the production of publications promoting the general knowledge on the National Archives.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มล.จ้อย นันทิวัชรินทร์ ประธาน
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์เบญจมาศ คันตยาภรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรชัย
พิศาลบุตร อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาใช้เวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง
อย่างละเอียดทุกตอน ตลอดจนให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นอย่างคึงขณะทำการค้นคว้าเรียบ
เรียงวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณอาจารย์ศศิธา สุทธิรัตนกรกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
นอกจากนี้ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการกองจดหมายเหตุนานาชาติ นักจดหมายเหตุ
และเจ้าหน้าที่ของหอจดหมายเหตุนานาชาติที่กรุณาให้คำสัมภาษณ์ และอำนวยความสะดวกแก่
ผู้วิจัย ขอขอบคุณทุกท่านที่มีใจกว้างงามในทันทีที่มีส่วนช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วย
ดี

ขอขอบคุณอาจารย์อรรณพ บุญถนอม ที่ได้อุทิศร่างกายและแรงใจแก่ผู้วิจัยโดยตลอด

เฟื่องฟ้า ศิริจันทร์สุกานา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ม
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ต
บท	
๑. บทนำ	๑
ความสำคัญของปัญหา	๑
การสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๗
ขอบเขตของการวิจัย	๘
สมมติฐานการวิจัย	๘
ขอทดลองเบื้องต้น	๙
วิธีดำเนินการวิจัย	๙
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๑๐
ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย	๑๐
๒. บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ	๑๒
พัฒนาการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร	๑๒
หน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร	๑๓
การดำเนินงานของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ	๑๕
เครื่องมือช่วยคน	๑๕
บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ	๓๔
นโยบายด้านบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ	๓๗

ห้องคนควา	๘๒
สถิติต่าง ๆ ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติระหว่างปีพ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๒	๘๔
๓. วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิเคราะห์	๘๖
วิธีดำเนินการวิจัย	๘๖
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๘
การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๘
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๙๐
๔. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	๙๖
สรุปผลการวิจัย	๙๖
อภิปรายผล	๙๙
ขอเสนอแนะ	๙๖
บรรณานุกรม	๑๐๑
ภาคผนวก	๑๐๕
ประวัติ	๑๐๗

รายการตารางประกอบ

ตารางที่ 1

หน้า

๑.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพและเพศ	๕๐
๒.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่เคยใช้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุ แห่งชาติ จำแนกตามอาชีพและสายการปฏิบัติงานหรือการศึกษา.....	๕๑
๓.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำแนกตามอาชีพและผู้ที่ไม่คำแนะนำใหม่ใช้บริการของหอจดหมายเหตุ แห่งชาติ	๕๒
๔.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำแนกตามอาชีพ และจุดประสงค์ในการใช้บริการของหอจดหมายเหตุ แห่งชาติ	๕๔
๕.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำแนกตามอาชีพและจำนวนหัวข้อเรื่องที่มาคนควา	๕๕
๖.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำแนกตามอาชีพและสาขาวิชาที่เคยคนควา	๕๗
๗.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำแนกตามอาชีพ และเวลาที่ใช้ในการคนควาแต่ละเรื่อง	๕๘
๘.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำแนกตามอาชีพและความถี่โดยเฉลี่ยที่ไปใช้บริการของหอจดหมายเหตุ แห่งชาติในการคนควาแต่ละหัวข้อเรื่อง	๖๐
๙.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำแนกตามอาชีพและจำนวนเวลาโดยเฉลี่ยที่มาใช้บริการในแต่ละวัน	๖๒
๑๐.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่เคยใช้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุ แห่งชาติ จำแนกตามวันและเวลาที่มาใช้บริการของหอจดหมายเหตุ แห่งชาติ	๖๓

๑๑.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติในคานสภาพทั่วไปของหอคนควา	๖๕
๑๒.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติในคานความสะดวกในการคนควา	๖๕
๑๓.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติในคานเอกสาร เครื่องมือช่วยคน และประโยชน์ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ	๖๖
๑๔.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติในเรื่องความพอใจในบริการต่าง ๆ	๖๗
๑๕.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่ไม่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำแนกตามเพศและสาขาการปฏิบัติงาน	๗๕
๑๖.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่ไม่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำแนกตามสาขาการปฏิบัติงานและสาเหตุที่ไม่เคยใช้บริการ ..	๘๐
๑๗.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่ไม่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำแนกตามสาขาการปฏิบัติงานและการแนะนำให้ไปใช้	๘๒
๑๘.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่ไม่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำแนกตามสาขาการปฏิบัติงานและความคิดที่ว่าในอนาคตจะไปใช้หรือไม่	๘๓
๑๙.	แสดงจำนวนรอยละของผู้ที่ไม่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำแนกตามสาขาการปฏิบัติงานและแหล่งที่คนควา	๘๔